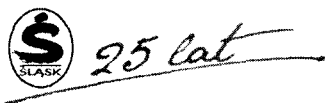


Piotr Roguski

(Nie) poszła za Niemca

Opowieść historyczno-literacka



Katowice 2018

Spis treści

Wstęp / 13

Obcy – swój / 14

Radość czy zmartwienie? / 14

Miłość, małżeństwo... / 15

Od Wandy legendarnej do Wandy współczesnej / 17

Dwie drogi do nieba / 20

Siła stereotypu / 20

Opowieść / 21

Rozdział pierwszy

Wanda, co nie chciała Niemca / 25

Literatura uzupełniająca / 41

Rozdział drugi

Mariaże dynastyczne / 43

1. Niemieckie żony Piastów / 43

Rycheza Lotaryńska (Richeza), królowa Polski / 44

Święta Jadwiga Śląska / 51

2. Mariaże Jagiellonów / 57

Jadwiga Jagiellonka, żona Jerzego Bogatego (Georg der Reiche),

księcia bawarskiego / 59

3. Mariaże władców elekcyjnych / 62

Brzydka królowna / 62

Teresa Kunegunda / 63

4. Romantyczna miłość. Eliza Radziwiłłówna i Wilhelm Pruski / 67

Literatura uzupełniająca / 73

Rozdział trzeci

Książę kanclerz ostrzegął... (Przeciw germanizacji) / 75

1. Polska „walka o życie lub śmierć” / 75

2. Nauka, którą przyjmujemy na duchową korzyść naszą... / 82

3. Przez wieś ciągnie się błotnista ulica... / 85

4. Uścisk alabastrowych ramion Polek / 88

5. Niemcy w polskiej tradycji popularnej / 90

6. Brać go, brać, a mścić się za nasze... / 97

7. Polak! – cóż to jest? – spytała drwiąco / 103
8. Lorenz Trinkbier vel Wawrzyniec Tryncza / 107
9. Szwabska krew / 109
10. Duszę mu zaprzedała / 111
11. Nie była Wandą, była Felcią / 113
12. A jaka ona była delikatna dla męża / 115
13. Inter os atque offam multa intervernire posse... / 119
14. Kiedy poszła za niego, zgrzeszyła ciężko, śmiertelnie... / 126
15. Polska Circe, czyli Jak świat światem nie będzie Niemiec... / 133
16. Żydówki są dobre do flirtu, Polki do kochania, a Niemki do zakładania obory / 139
17. ...bo jest katoliczką i Polką / 149
18. Jemu nie wolno ożenić się z Niemką / 152
19. Nigdy nie będę żoną pańskiego syna... / 154
20. Mamsella / 157
- Literatura uzupełniająca / 163

Rozdział czwarty

Pocziwy Niemiec i podstępna Polka (Ostmarkenliteratur) / 165

1. Od „Afrodyty znad Wisły” do „Eryni” / 166
2. „Deutsche Sprichwörter” Karla Simrocka / 172
3. Swój dla swego / 173
4. Tej przepaści nie da się nigdy zlikwidować / 174
5. Niemiecka miłość, polska miłość / 187
6. ...a teraz wprowadź ofiarę! / 191
7. Historia miłości jako historia męki / 194
8. Ta mała polska czarnowłosa... / 196
9. Ona albo śmierć / 198
10. ...dotychczas kochałam moją biedną Polskę, teraz kocham ciebie! / 201
11. Czy małżeństwo między Polakami i Niemcami może być szczęśliwe? / 208
12. Niemiecka obrączka / 211
- Literatura uzupełniająca / 223

Rozdział piąty

Krwawiąca granica (Literatura niemiecka o Polsce 1918–1939) / 225

1. Miłość od początku skazana na niepowodzenie / 226

2. Gdy poślubisz Polkę, nie jesteś już moim synem / 231
3. Wiedziała, z której strony go podejść / 242
4. Co będzie z dzieckiem, którego ojcem zostanie Polak, a mamą Niemka? / 253
5. Ja trzymam stronę męża... / 260
- Literatura uzupełniająca / 263

Rozdział szósty

Pękły okowy. Walka o polski Śląsk / 265

1. Powstania śląskie w literaturze polskiej / 265
2. ...darzyła miłością Niemca / 268
3. Wybrał Polkę Jadwigę / 271
4. ...może dlatego ukochała Polskę właśnie? / 277
5. Czuję, żeś jest Polką! / 279
6. ...jak kamień rzucony ręką przeznaczenia / 282
- Literatura uzupełniająca / 285

Rozdział siódmy

Kiedy miłość była zbrodnią (Niemcy 1939–1945) / 287

1. Rassenschande / 287
2. Raport spod szubienicy / 296
3. Scenariusze, które napisało życie / 300
 - Historia Józefa Jurkiewicza / 300
 - Bronia i Gerhard / 302
 - Elwira i Fortunat / 304
 - Anni i Henryk / 306
 - Wilhelmine i Antoni / 309
4. Niemieckie dzieci polskich ojców / 310
- Literatura uzupełniająca / 313

Rozdział ósmy

Szwabska dziwka (Okupacja) / 315

1. W polskim miasteczku / 315
2. Czerwone jabłuszko / 321
3. Puff w KZ Auschwitz / 324
4. Od „podstępnej Polki” do Rassenschande / 327
- Literatura uzupełniająca / 329

Rozdział dziewiąty

Co warta jest miłość w czasie wojny? / (Polskie obrachunki) / 331

1. ...nie wyobrażam sobie, żeby Oleńka mogła pana pokochać / 332
 2. Ożenił się ze Szwabką, z taką, za przeproszeniem, szkopską zdziwą... / 341
 3. Sztandar wygląda z okna, nie z serca, można go wywiesić także pod przymusem / 345
 4. ...w czasie wojny miłość jest więcej warta niż kiedy indziej. Każda miłość / 347
 5. ...wstydziłam się tej bezsensownej miłości, borykałam się z nią, a jednak zwyciężyła / 350
 6. Ten ból jest wyłącznie mój / 352
 7. Dwie drogi do nieba / 355
- Literatura uzupełniająca / 357

Rozdział dziesiąty

Niemieckie powroty i rachunki / 359

1. Dlaczego Polka, dlaczego obca? / 359
 2. Miłość Enerdówki / 363
 3. On wdowiec, ona wdowa / 368
 4. Miałam świadomość, na jakie niebezpieczeństwo się narażamy / 375
 5. Miłość w czasie Solidarności / 377
 6. Małżeństwo w ramach projektu / 382
 7. Gołąb i dziewczyna / 384
- Literatura uzupełniająca / 387

Rozdział jedenasty

Polska bieda: wypędzeni do raju... / 389

1. Uciekłam z kraju: przesiedleńcy, azyłanci, uciekinierzy... / 389
 2. Cudzoziemski mąż / 390
 3. Był to po prostu interes / 393
 4. Moja niemiecka żona / 396
 5. Biuro matrymonialne „Wanda” / 407
 6. Miłość zwariowanej Polki i głupiego Szwaba / 409
 7. I o to mi właśnie chodziło! / 415
 8. Niedźwiedź kocha myszkę / 418
- Literatura uzupełniająca / 421

Rozdział dwunasty

Od nienawiści do miłości (Powrót zainteresowania wojną czy handel starzyzną?) / 423

1. Ten Niemiec był moją wielką miłością / 424
 2. Choć sympatyczny, ale wróg / 427
 3. Człowiek ubrany w niewłaściwy mundur / 430
- Literatura uzupełniająca / 432

Rozdział trzynasty

Współczesna Wanda (Niemiecki portret młodej Polki) / 435

1. Małżeństwa mieszane a Kościół katolicki / 435
 2. Poszła za Niemca / 437
 3. Polka-Europejka / 440
- Literatura uzupełniająca / 443

Rozdział czternasty

Nowa wojna niemiecko-polska (o dzieci) / 445

Rozdział piętnasty

W poszukiwaniu tożsamości / 451

Zakończenie

Czy w małżeństwach polsko-niemieckich dociera się jakaś nowa forma współżycia? / 463

Dodatek

Jak postrzegać problematykę małżeństw polsko-niemieckich? / 467

Noty o autorach / 471

Zusammenfassung / 479

Źródła ilustracji / 489